

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 11 grudnia 2014r.

RLU – 411 – 4/13/PM

Decyzja Nr RLU 27/2014

- I.** Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy i § 4 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, przeciwko **Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku**

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za ograniczającą konkurencję, praktykę Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2 innym przedsiębiorcom, co przeciwdziała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

- II.** Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy i § 4 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107 poz. 887),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Wytwórnę Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku **karę pieniężną** w wysokości **321.976,00 zł.**, (słownie: **trzysta dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt sześć i 00/100 złotych**), płatną do budżetu państwa, w związku z **dopuszczeniem się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji

- III.** Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dn. 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 267), w związku z art. 83 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się obciążyć Wytwórnę Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku **kosztami przeprowadzonego postępowania** antymonopolowego i zobowiązać w/w przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty **159,60 zł** (słownie: **sto pięćdziesiąt dziewięć i 60/100 złotych**), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W związku z zawiadomieniem PPHU Navcom Systems s.c. dotyczącym odmowy sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych przez siły zbrojne RP przez przedsiębiorcę: Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku (dalej: *PZL Świdnik lub Przedsiębiorca*), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: *Prezes Urzędu, Prezes UOKiK lub organ antymonopolowy*) Postanowieniem nr 213/12 wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania przedsiębiorcy PZL Świdnik nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) (dalej: *ustawa antymonopolowa lub ustawa o ochronie (...)*) uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym czy sprawa ma charakter antymonopolowy. Z analizy zebranego w trakcie postępowania materiału dowodowego wynikało, że istniało uzasadnione podejrzenie naruszenia przez PZL Świdnik przepisów w/w ustawy o ochronie (...), co dało podstawę do wszczęcia postępowania antymonopolowego w powyższej sprawie.

W związku z powyższym Prezes Urzędu Postanowieniem nr 360/13 z dnia 30 grudnia 2013r. wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem stosowania przez PZL-Świdnik, praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2, innym przedsiębiorcom, co mogło stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 5 w/w ustawy o ochronie (...).

Stanowisko PZL Świdnik.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego PZL Świdnik, w piśmie z dnia 31 stycznia 2014r. (karty: 972-982), nie zgodziła się z przedstawionym zarzutem. W ocenie Przedsiębiorcy zarzucane zachowanie PZL Świdnik miało charakter incydentalny i jednocześnie było skierowane do jednego przedsiębiorcy czyli mogło hipotetycznie naruszać wyłącznie jego interesy. PZL Świdnik stwierdziła, że odmowa kontraktowania nie jest co do zasady nadużyciem pozycji dominującej, gdyż każdy przedsiębiorca, w tym również przedsiębiorca dominujący ma prawo do swobodnego dokonywania wyboru partnerów handlowych.

Zdaniem PZL Świdnik ingerencja organu antymonopolowego jest wyłącznie uzasadniona wówczas, gdy odmowa kontraktowania prowadzi do eliminacji konkurencji na rynku powiązanim z rynkiem, na którym działa przedsiębiorca dominujący.

Ocena zachowania PZL Świdnik, zdaniem strony postępowania, polegającego na odmowie przedstawienia oferty sprzedaży części zamiennych wymaga zastosowania tzw. testu wyjątkowych okoliczności czy też tzw. doktryny urządzeń kluczowych.

Zdaniem PZL Świdnik opierając się na w/w doktrynach nie można uznać jej działań (odmowy sprzedaży części zamiennych) za zakazane, naruszające art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...). Powyższe PZL Świdnik argumentuje, że w niniejszej sprawie nie zaszyły niezbędne warunki:

- 1.) brak przesłanki niezbędności kontraktowania,
- 2.) obiektywne uzasadnienie odmowy przedstawienia oferty sprzedaży części zamiennych PPHU Navcom Systems s.c.,
- 3.) brak przesłanki eliminacji konkurencji.

Ad. 1.) Brak przesłanki niezbędności kontraktowania, PZL Świdnik uzasadniła, tym że brak jest podstaw, by uznać odmowę dostępu do części zamiennych za warunek niezbędny do świadczenia usług serwisowania śmigłowców Mi-2. Stwierdziły także, że skoro PPHU Navcom Systems s.c. uczestniczył w przetargu na serwisowanie śmigłowców (między innymi konkurując z PZL Świdnik) i zdołał go wygrać to oznacza, że warunkiem zawarcia umowy na serwisowanie śmigłowców nie było zapewnienie dostępu do części zamiennych, a co za tym idzie przedsiębiorca ten mógł swobodnie konkurować z pozostałymi uczestnikami postępowania przetargowego.

Ad. 2.) Odmowę przedstawienia oferty sprzedaży części zamiennych PPHU Navcom Systems s.c., PZL Świdnik uzasadniła tym, że produkcja części zamiennych do śmigłowców Mi-2 została w sposób istotny ograniczona (zaprzestanie produkcji śmigłowców Mi-2), a co za tym idzie części te są produkowane na konkretne zamówienia kontrahentów. Powodem braku przedstawienia oferty była konieczność wypełnienia produkcyjnych zobowiązań wobec innych odbiorców. Dodatkowo PZL Świdnik podniosła, że PPHU Navcom Systems s.c. przed procedurą przetargową nie zwracał się do PZL Świdnik z jakimkolwiek zapytaniem ofertowym, które obejmowałoby dostawę części zamiennych niezbędnych do realizacji usługi na rzecz jednostki wojskowej, która organizowała przetarg.

Ad. 3.) Brak przesłanki eliminacji konkurencji, PZL Świdnik uzasadniła tym, że skoro PPHU Navcom Systems s.c. nie ma jakichkolwiek problemów przy realizacji zamówienia udzielonego w wyniku przetargu to nie można mówić o jakiegokolwiek eliminacji efektywnej konkurencji na rynku świadczenia usług serwisowania śmigłowców Mi-2, tym bardziej, że w tym samym czasie PZL Świdnik zaopatrywała w części zamienne innego konkurenta – Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 1 S.A. w Łodzi (dalej: *WZL nr 1*).

Niezależnie od powyższego PZL Świdnik złożyły wniosek o wydanie przez Prezesa Urzędu decyzji w trybie art. 12 ustawy o ochronie (...) – zobowiązały się do usystematyzowania, poprzez opracowanie i podanie do publicznej wiadomości, wewnętrznej procedury zarządzania sposobem dostaw części zamiennych i usług do śmigłowców Mi-2. Przedsiębiorca zaproponował, że:

1.) PZL Świdnik przygotowuje i poda do publicznej wiadomości (na stronie internetowej) procedurę zarządzania sposobem dostaw części zamiennych i usług do śmigłowców Mi-2 obejmującą:

a) formę złożenia zapytania o przedstawienie oferty i adresy korespondencyjne, na które należy kierować zapytanie,

b) sposób i termin potwierdzenia przyjęcia zapytania o przedstawienie oferty,

c) kwalifikacje odbiorców zgodnie z wymogami formalno-prawnymi, które musi spełniać potencjalny kontrahent, aby zapytaniu o przedstawienie oferty został nadany bieg, tj. posiadanie zatwierdzenia jako organizacji obsługowej, zgodnie z PART 145 (Symbol PART 145 to nazwa działu lotniczych przepisów europejskich określających wymagania stawiane dużym lotniczym organizacjom obsługowym i remontowym. Jest to jednocześnie rodzaj certyfikatu organizacji obsługowej, która po serii audytów potwierdziła że spełnia standardy jakości obsługi) lub innego zezwolenia, licencji lub koncesji wymaganego przepisami prawa z uwagi na charakter działalności kontrahenta,

d) sposób i termin uzupełnienia dokumentacji przez potencjalnego kontrahenta,

e) sposób i termin powiadomienia potencjalnego kontrahenta o uzyskaniu/nieuzyskaniu kwalifikacji,

f) termin przedstawienia oferty dostawy części zamiennych i/lub usług do śmigłowców Mi-2 oferowanych przez spółkę,

g) termin ważności oferty i forma złożenia oświadczenia o jej przyjęciu/nieprzyjęciu,

h) wzory umów dostawy części zamiennych i świadczenia usług serwisowych dotyczące śmigłowców Mi-2,

2.) PZL Świdnik zobowiązała się opracować powyższą procedurę, opublikować ją na stronie internetowej spółki.

3.) PZL Świdnik zobowiązała się do cyklicznego (nie rzadziej niż raz na trzy miesiące) informować Prezesa UOKiK o wynikach stosowania powyższej procedury

Jednocześnie w piśmie z dnia 28 lutego 2014r. (karty: 985-1021) PZL Świdnik przedstawiła projekt „Regulaminu dostawy części zamiennych do śmigłowców Mi-2 dla odbiorców niebędących ich użytkownikami końcowymi” uszczegółowiający propozycję zobowiązania złożonego w poprzednim piśmie oraz wzory umów sprzedaży/dostawy części zamiennych do śmigłowców Mi-2 oraz o wykonanie usług dotyczących w/w śmigłowców jak również projekt procedury wewnętrznej dotyczącej organizacji dostawy części zamiennych do śmigłowców Mi-2.

Organ antymonopolowy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalił, co następuje.

Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna z siedzibą w Świdniku jest spółką akcyjną zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym w Rejestrze Przedsiębiorców w dniu 17.07.2001r. pod nr KRS: 0000028780. Zgodnie z odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego przedmiot działalności spółki obejmuje między innymi:

- naprawę i konserwację statków powietrznych i statków kosmicznych,
- produkcję łożysk, kół zębatach, przekładni zębatach i elementów napędowych,
- produkcję pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowaną,
- produkcję instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych.

Jedynym przedsiębiorcą produkującym śmigłowce Mi-2 był PZL Świdnik. Zgodnie z uchwałą Zarządu nr 27/VII/2008 z dnia 31 lipca 2008r., nowe śmigłowce Mi-2 przestały być oferowane do sprzedaży, jednakże producent zobowiązał się zapewnić dostęp do części zamiennych do minimum 2020r. (karta: 978).

Produkcja śmigłowców Mi-2, jako skomplikowanych statków powietrznych, odbywała się przy współpracy z innymi przedsiębiorcami – podwykonawcami specjalizującymi się w produkcji konkretnych podzespołów, tj.:

- Lubawa SA z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim – zbiorniki paliwa, pływaki;
- WSK PZL Rzeszów SA z siedzibą w Rzeszowie – komplety napędowe, przekładnie i silniki;
- Bumar Amunicja SA z siedzibą w Warszawie – przyrządy pilotażowe, elementy elektryczne;
- WSK Kraków Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie – wentylatory;
- HS Wrocław Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu – instalacje hydrauliczne i paliwowe;
- Wytwórnia Filtrów „PZL-Sędziszów” S.A. - bloki paliwowe, filtry, zawory.

Podwykonawcy PZL Świdnik realizowali produkcję w/w podzespołów w oparciu o własną dokumentację techniczną dotyczącą tychże komponentów, zatwierdzoną przez PZL Świdnik (pod względem konstrukcyjnym, technologicznym, jakościowym i normalizacyjnym) – (karty: 257-258, 359-360).

W/w przedsiębiorcy dostarczali produkowane przez siebie podzespoły do PZL Świdnik gdzie przy użyciu podzespołów i części produkowanych wyłącznie przez PZL Świdnik następował montaż gotowego produktu (śmigłowca Mi-2).

Pomimo tego, że niektóre z części zamiennych do śmigłowców Mi-2 nie są zaawansowane technologicznie, przedsiębiorcy produkujący podzespoły i części do śmigłowców Mi-2 (w tym PZL Świdnik), muszą posiadać zatwierdzenie jako organizacja produkująca, wydawane przez Urząd Lotnictwa Cywilnego - (karta 62).

Od chwili zakończenia produkcji śmigłowców Mi-2 w/w komponenty są produkowane przez w/w podwykonawców oraz PZL Świdnik jako części zamienne do będących w użytkowaniu śmigłowców Mi-2. Części zamienne do śmigłowców Mi-2 nie mogą być produkowane przez przedsiębiorców nie posiadających odpowiedniej dokumentacji technicznej- (karta 817).

Podwykonawcy PZL Świdnik, w latach 2010-2012 sprzedawali wytwarzane przez siebie części do śmigłowców produkowanych w PZL Świdnik zewnętrznym kontrahentom- (karty: 77, 251, 289, 651).

PZL Świdnik jest jedynym producentem grupy części zamiennych do śmigłowców Mi-2 do których posiada dokumentację techniczną, (między innymi: różnego rodzaju przewody, zawory, tunele, amortyzatory).

PZL Świdnik jako jedyny producent określonej grupy części zamiennych (do których posiada dokumentację techniczną), sprzedaje je kontrahentom, na konkretne zamówienia. Procedura sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 kontrahentom krajowym nie miała charakteru sformalizowanego (brak długoterminowych umów). W przypadku zapotrzebowania na części zamienne produkowane przez PZL Świdnik, kontrahent przedstawia producentowi zapytanie ofertowe dotyczące konkretnych części zamiennych, a PZL Świdnik przedstawia ofertę sprzedaży tychże części zamiennych wraz z warunkami dostawy oraz ceną. W przypadku akceptacji oferty, nabywca kieruje do Przedsiębiorcy zamówienie, na podstawie którego PZL Świdnik wystawiał fakturę i następowało wydanie towaru. (karty: 1146-1147).

W trakcie prowadzonego postępowania PZL Świdnik stwierdziły, że „Spółka nie posiada instrumentów prawnych umożliwiających kontrolę obrotu częściami zamiennymi do śmigłowców Mi-2 wyprodukowanymi przez PZL Świdnik”. Przedsiębiorca wskazał jednocześnie innych przedsiębiorców, którzy mogli (zgodnie z jego wiedzą) wprowadzać do obrotu w/w części zamienne: Ankol Sp. z o.o. z siedzibą w Chorzelowie, Heliseco Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, FIN Sp. z o.o. z siedzibą w Kolbuszowej (obecnie Brammer SA)-(karta: 1147).

W/w przedsiębiorcy stwierdzili, że w ramach prowadzonej działalności nie prowadzą sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 produkowanych przez PZL Świdnik – nie pozyskują tychże części zamiennych w celu dalszej ich odsprzedaży, jedynie Heliseco Sp. z o.o. stwierdziła, że w latach 2012-2014 odsprzedała „grzecznościowo” części (9 szt.) pochodzące z własnych zapasów – (karty: 1194-1196, 1211).

PPHU Navcom Systems s.c. zajmuje się serwisowaniem śmigłowców od 22.10.2010r. tj. od dnia zatwierdzenia i wydania certyfikatu na wykonywanie tego typu usług przez Urząd Lotnictwa Cywilnego. PPHU Navcom Systems s.c. w ramach prowadzonej działalności współpracował z PZL Świdnik (PZL Świdnik świadczyła różnego typu usługi na rzecz PPHU Navcom Systems s.c. – np. sprawdzanie laboratoryjne osprzętu, sprawdzanie prądnic do śmigłowców). Do 2011 roku współpraca w/w przedsiębiorców przebiegała bezproblemowo – dowód: ankiety stopnia zadowolenia klienta wypełnione przez PZL Świdnik, potwierdzające przebieg współpracy (karty: 829-838).

Działanie PZL Świdnik w związku z zarzucaną praktyką.

W dniu 14.03.2012r. został ogłoszony przez Jednostkę Wojskową 4228 Kraków przetarg na serwisowanie śmigłowców Mi-2, będących w użytkowaniu sił zbrojnych RP. Jedynym kryterium rozstrzygającym w/w przetargu była cena.

Do w/w przetargu przystąpiło trzech przedsiębiorców:

- PPHU Navcom Systems s.c.;
- PZL Świdnik;

- Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 1 w Łodzi.

Powyższy przetarg wygrał PPHU Navcom Systems s.c., co skutkowało podpisaniem umowy serwisowej Nr 250//FIN/2012 z dnia 20.04.2012r.

W związku z realizacją w/w umowy PPHU Navcom Systems s.c. zwrócił się pismami z 8 i 10 maja 2012r. do PZL Świdnik z zapytaniem o przedstawienie oferty ceny i terminu usług serwisowych dotyczących śmigłowców Mi-2 oraz sprzedaży części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2 (zapytanie dotyczyło 23 rodzajów części zamiennych) -(karty: 42-43).

PPHU Navcom Systems s.c. zwrócił się do PZL Świdnik z zapytaniem o sprzedaż części zamiennych do śmigłowców Mi-2 ponieważ dokumentacja techniczna dotycząca części zamiennych będących przedmiotem zamówienia stanowi własność PZL Świdnik, i to ten przedsiębiorca jest ich jedynym producentem- (karta 817).

W odpowiedzi na w/w zapytania PZL Świdnik odmówiły przedstawienia oferty (nie podając żadnych argumentów) – pismo z dnia 15.05.2012r.- (karta 44), stwierdzając jedynie:

„(...) uprzejmie informujemy, że PZL Świdnik nie przedstawi Navcom oferty na wykonanie w/w usług i części zamiennych”.

W okresie w którym PPHU Navcom Systems s.c. zwracał się do PZL Świdnik z zapytaniem o sprzedaż w/w części zamiennych do śmigłowców Mi-2 znajdowały się one na stanach magazynowych Spółki- (karty: 773, 978). Zdaniem PZL Świdnik w/w części zamienne zabezpieczały potrzeby wydziałów przy wykonywaniu remontów i napraw bieżących i nie były przeznaczone do sprzedaży przedsiębiorcom zewnętrznym.

Jednakże w okresie w którym PPHU Navcom Systems s.c. zwracał się do PZL Świdnik z zapytaniem o sprzedaż w/w części zamiennych, strona postępowania sprzedała przedsiębiorcom zewnętrznym (Wojskowym Zakładom Lotniczym Nr 1 SA w Łodzi, PHP Mercus sp. z o.o. w Polkowicach, Urząd Morski w Gdyni, Komenda Główna Policji w Warszawie oraz użytkownikowi w Algierii) 16 rodzajów części z 23 wymienionych w zapytaniu PPHU Navcom Systems s.c.- (karty: 772, 1145,1146).

W latach 2009-2012 PZL Świdnik brał udział w ośmiu postępowaniach przetargowych na serwisowanie i remonty śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w siłach zbrojnych RP- (karta 947).

Do dnia wydania niniejszej decyzji PPHU Navcom Systems s.c. realizuje swoje zobowiązania wynikające z podpisanej umowy na serwisowanie śmigłowców Mi-2 będących w użytkowaniu sił zbrojnych RP, zaopatrując się w części zamienne u innego przedsiębiorcy. - (karta 1035).

W celu realizacji usługi PPHU Navcom Systems s.c. zakupiła części zamienne do śmigłowców Mi-2 od Wojskowych Zakładów Lotniczych Nr 1 SA w Łodzi. Zakupione części zamienne (niezbędne do realizacji usługi) w momencie złożenia zamówienia przez PPHU Navcom Systems s.c., były w posiadaniu WZL Nr 1 w związku z działalnością tegoż przedsiębiorcy obejmującą serwisowanie śmigłowców Mi-2. WZL Nr 1 w ramach prowadzonej działalności nie zajmuje się w sposób profesjonalny dystrybucją i sprzedażą części zamiennych do śmigłowców, tzn. nie zamawia części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik w celu ich dalszej odsprzedaży – nawet w przypadku, gdy któryś z podmiotów zajmujących się usługami serwisowymi zwróci się do WZL Nr 1 z propozycją zakupu części zamiennych do śmigłowców, gdyż WZL Nr 1 nie jest

podmiotem zajmującym się pośrednictwem w sprzedaży tychże części zamiennych (karty: 1142-1143).

W trakcie postępowania antymonopolowego, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, Prezes Urzędu ustalił, że w 2013r. PZL Świdnik osiągnęła z całości prowadzonej działalności gospodarczej w 2013r. przychód w wysokości [REDAKTED] zł. (uwierzytelniona kopia opinii biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego), w tym ze sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 w wysokości [taj. przedsiębiorcy] zł.

Po ustaleniu stanu faktycznego, organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Interes publicznoprawny.

Podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy o ochronie (...), jest ustalenie, czy w rozpatrywanej sprawie doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 w/w ustawy określa ona warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Wobec powyższego uznać należy, że regulacja ta należy do sfery prawa publicznego, a zatem instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań przedsiębiorców naruszony został interes publicznoprawny.

Interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i stałym, w każdej sprawie powinien on być ustalony i konkretyzowany. Prezes Urzędu powinien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej¹.

Ustawa o ochronie (...) ma zastosowanie, gdy jest zagrożony lub naruszony interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku². Jedynie bowiem w warunkach niezniekształconej konkurencji przedsiębiorcy i konsumenci mają gwarancję realizacji konstytucyjnej wolności gospodarczej i ochrony swoich praw, której istotą jest współzawodnictwo przedsiębiorców w celu uzyskania przewagi na rynku, pozwalającej na osiągnięcie maksymalnych korzyści ekonomicznych ze sprzedaży towarów i usług oraz maksymalne zaspokojenie potrzeb konsumentów przy jak najniższej cenie.

Zarazem należy podkreślić, że istnienie interesu publicznego musi być oceniane przez pryzmat szerszego spojrzenia, uwzględniającego całość negatywnych skutków działań przedsiębiorców na określonym rynku³. Ustawa o ochronie (...) chroni konkurencję jako zjawisko o charakterze instytucjonalnym, charakteryzujące funkcjonowanie gospodarki. Dobrem objętym ochroną przez przepisy ustawy o ochronie (...) jest samo istnienie konkurencji jako atmosfery, w jakiej prowadzona jest działalność gospodarcza.

Naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy zachowanie przedsiębiorcy, będące przedmiotem postępowania antymonopolowego wywołało lub mogło wywołać na

---

¹ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 4 lipca 2001 r., sygn. akt: XVII Ama 108/00.

² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 r., sygn. akt: I CKN 1217/98.

³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2003 r., sygn. akt: I CKN 496/01, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., sygn. akt: III SK 40/07.

rynku niekorzystne – z punktu widzenia celów ustawodawstwa antymonopolowego – skutki w postaci wpływu na ilość, jakość, cenę towarów lub zakres wyboru dostępny konsumentom lub innym nabywcom. Z punktu widzenia dopuszczalności zastosowania ustawy o ochronie (...) liczba podmiotów dotkniętych skutkami praktyki ograniczającej konkurencję jest nieistotna, wystarczającym jest bowiem, że zachowanie przedsiębiorcy wyczerpuje znamiona antykonkurencyjnej praktyki⁴.

Odnosząc powyższe wywody do niniejszej sprawy, należy podnieść, że odmowa przez przedsiębiorcę, który jest jedynym producentem określonej grupy części zamiennych do śmigłowców Mi-2, sprzedaży tychże części zamiennych przedsiębiorcy prowadzącemu działalność konkurencyjną względem dominanta – w postaci serwisowania śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, może wywierać negatywny wpływ na powstanie i rozwój konkurencji na tym rynku. Należy podkreślić, że brak dostępu do w/w części zamiennych (przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia) powoduje u przedsiębiorców – obecnych i potencjalnych konkurentów na rynku serwisowania śmigłowców, którzy wykorzystują te części w swojej działalności gospodarczej, brak możliwości realizacji określonych usług (np. serwisowanie, przeglądy śmigłowców) czyli możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, innymi słowy powoduje, co do zasady brak możliwości działania na określonym rynku. Nawet jeśli nabycie przedmiotowych części zamiennych okaże się możliwe (np. z uwagi na możliwość odkupienia ich od innych podmiotów trudniących się usługami serwisowymi, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie), działalność przedsiębiorcy na rynku usług serwisowych zostaje obciążona dodatkowym, znacznym ryzykiem, ponieważ w braku rozwiniętego obrotu wtórnego, a tym samym pewnego, alternatywnego wobec dominanta źródła części zamiennych, musi się on liczyć z sytuacją, iż niektórych części zamiennych nie będzie mógł zdobyć, co z kolei uniemożliwi mu wywiązanie się ze zobowiązań wobec kontrahentów na rynku usług serwisowych.

Nie ma przy tym znaczenia, że kwestionowana praktyka dotyczy relacji PZL Świdnik tylko z jednym kontrahentem tego przedsiębiorcy (PPHU Navcom Systems s.c.). Należy bowiem wskazać, że działania PZL Świdnik dotyczą kontrahenta, który – w wyniku wygrania przetargu prowadzi działalność konkurencyjną względem PZL Świdnik na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Taką działalność konkurencyjną w stosunku do PZL Świdnik mógł więc prowadzić każdy inny przedsiębiorca, który zwyciężyłby w w/w przetargu jak również innych przetargach na świadczenie tego typu usług. Tym samym kwestionowana praktyka może naruszać interes publiczny. Zgodnie bowiem z orzecznictwem, *„nawet jednostkowa odmowa zawarcia umowy przez dominanta daje podstawy do uznania, że działanie takie naruszyło interes publiczny. Naruszenie to wynika nie tylko z naruszenia interesów kontrahentów [przedsiębiorców, którym dominant odmawia zawarcia umowy] – przypis własny, którym ograniczona została możliwość wyboru, ale*

---

⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2008 r., sygn. akt: III SK 2/08.

również z naruszenia konkurencji jako takiej z powodu ingerencji przez [dominanta] – przypis własny w strukturę podmiotową rynku”⁵.

Dobrem chronionym jest samo istnienie konkurencji jako takiej, w związku z czym interes publiczny zostaje naruszony, gdy badana praktyka oddziałuje i narusza samo zjawisko konkurencji, nawet gdy negatywny skutek odczuwalny jest rezultatem działań skierowanych przeciwko jednemu lub niewielkiej liczbie konkurujących przedsiębiorców.⁶

Wskazać również należy, że ochrona konkurencji „*obejmuje także istnienie samego stanu realnego zagrożenia dla zasad swobodnej konkurencji. Stan takiego potencjalnego zagrożenia jest bowiem oceniany z punktu widzenia interesu publicznego (...) jako stan niewłaściwy, a tym samym niedopuszczalny*”⁷. W myśl powyższej zasady uznać należy, że w niniejszej sprawie interes publiczny został naruszony, gdyż praktyka PZL Świdnik zarówno bezpośrednio oddziaływała na konkretnego przedsiębiorcę, a zarazem pośrednio mogła wywrzeć wpływ na nieoznaczoną liczbę przedsiębiorców potencjalnie zainteresowanych świadczeniem usług serwisowania śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Wobec powyższego Prezes UOKiK uznał za bezspeczne naruszenie w niniejszej sprawie interesu publicznego, a zarazem istnienie podstaw do rozstrzygnięcia tej sprawy w postępowaniu antymonopolowym.

Strona postępowania

Postępowanie antymonopolowe w sprawie praktyk ograniczających konkurencję może być wszczęte wobec podmiotów posiadających status przedsiębiorcy. Przy pomocy norm prawa antymonopolowego realizowana jest bowiem ochrona konkurencji i uczestników rynku przed antykonkurencyjnymi praktykami podejmowanymi przez przedsiębiorców.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...) pod **pojęciem „przedsiębiorcy”** należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (t.j.: Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej; b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu; c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli

⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 listopada 2008 r., VI ACa 1577/07. Por. również wyrok Sądu Najwyższego z 26 lutego 2004 r. (III SK 2/2004), OSNP 2004/19/343.

⁶ Komentarz pod red. A. Stawickiego, E. Stawickiego „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz. Warszawa 2011, Wyd. I, Lex, Komentarz do art. 1 Ustawy o ochronie (...)”

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z 24 lipca 2003 r., I CKN 496/01, Dz.Urz.UOKiK 2004/1/283.

podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji; d) związek przedsiębiorców.

Dla uznania danego podmiotu za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 *in initio* w/w ustawy istotny jest art. 2 i art. 4 ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*. Zgodnie z tymi przepisami, przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej* jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą, tj. zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Za przedsiębiorcę uznaje się więc podmiot, który spełnia łącznie określone tymi przepisami kryteria podmiotowe i przedmiotowe: po pierwsze jest osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, po drugie wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zgodnie z w/w definicją pojęcie działalności gospodarczej obejmuje zaś działania mające łącznie następujące enumeratywnie wymienione cechy: działalności wytwórczej, budowlanej, handlowej, usługowej, poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż lub działalności zawodowej oraz działalności wykonywanej w sposób zorganizowany i ciągły.

Mając powyższe na uwadze należy zauważyć, że PZL Świdnik jest spółką akcyjną wpisaną do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000028780. PZL Świdnik faktycznie prowadzi działalność gospodarczą oferując towary i usługi na rynku, we własnym imieniu i na własny rachunek, działalność ta ma charakter ciągły, zorganizowany i zarobkowy.

Wobec tego PZL Świdnik niewątpliwie ma status przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 1 *in initio* ustawy o ochronie (...), a zatem jest biernie legitymowana w postępowaniu antymonopolowym w sprawie zarzutu naruszenia zakazu praktyk ograniczających konkurencję.

Rynek właściwy w sprawie

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się zawsze na rynku, przy czym nie chodzi tu o rynek rozumiany ogólnie (w znaczeniu ekonomicznym), ale o rynek relewantny w danej sprawie, tzw. rynek właściwy. Stawiając przedsiębiorcy zarzut nadużywania pozycji dominującej należy określić rynek właściwy dla oceny konkretnej sprawy. Art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie (...) definiuje pojęcie rynku właściwego jako rynku towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

Rynek właściwy w sprawie należy rozpatrywać w dwóch ujęciach: produktowym i geograficznym. Pojęcie rynku właściwego produktowo odnosi się do wszystkich towarów jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych towarów w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Wynika stąd, że rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości⁸. Natomiast wyznaczenie geograficznego aspektu rynku właściwego oznacza zidentyfikowanie obszaru, na którym warunki konkurencji dotyczące danego towaru i jego substytutów są zbliżone dla wszystkich konkurentów – tj. warunki konkurencji są dostatecznie jednorodne – i który można odróżnić od obszarów sąsiadujących.

Wyznaczaniu elementów składowych tego rynku powinno towarzyszyć, co do zasady, dążenie do jego segmentacji, najwłaściwiej odzwierciedlającej relacje konkurencyjne, jak i siłę wpływu na nie skarżonego przedsiębiorcy (skarżonych przedsiębiorców).

Prezes Urzędu uznał, że w rozpatrywanej sprawie rynkiem właściwym, na którym PZL Świdnik stosuje kwestionowaną praktykę, jest krajowy rynek sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jedynym producentem jest PZL Świdnik. Zarazem Prezes Urzędu uznał, że kwestionowana w niniejszym postępowaniu praktyka PZL Świdnik oddziałuje na krajowy rynek świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Rynek właściwy w ujęciu produktowym

W ujęciu produktowym rynek właściwy obejmuje części zamienne do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Należy wziąć pod uwagę, że śmigłowce są skomplikowanymi urządzeniami składającymi się z wielu części i podzespołów. W zależności od użytkownika końcowego w/w śmigłowce były produkowane w wielu wersjach różniących się między sobą wyposażeniem (inne wyposażenie posiadają np. śmigłowce eksploatowane przez siły zbrojne RP, a inne przez instytucje cywilne). Przykładem może być wspornik przedniego węzła siłowego działka NS-23KM (nr rys. 56.18.001.00.010) stosowany wyłącznie w śmigłowcach Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, którego sprzedaży odmówiły PZL Świdnik.

Należy podkreślić, że części zamienne do śmigłowców Mi-2 produkowane przez PZL Świdnik nie mają zamienników – ze względu na konieczność posiadania przez producenta szczegółowej dokumentacji technicznej (będącej w posiadaniu PZL Świdnik) dotyczącej konkretnych części nie mogą być one zastąpione przez części zamienne wyprodukowane przez innych przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę specyfikę produktu, jakim są w/w części zamienne do śmigłowców Mi-2 organ antymonopolowy uznał, że tworzą one oddzielny rynek w ujęciu produktowym i nie posiadają substytutów wśród innych rodzajów części zamiennych.

Biorąc powyższe pod uwagę organ antymonopolowy stwierdza, że w niniejszej sprawie rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest krajowy rynek sprzedaży części

⁸ E. Modzelewska-Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 49.

zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jedynym producentem jest PZL Świdnik.

W niniejszej sprawie występuje drugi rynek, współzależny z w/w rynkiem właściwym – rynek usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Za takim określeniem rynku współzależnym przemawia fakt, że usługi serwisowania śmigłowców polegają głównie na przeglądach okresowych w ramach których wymieniane są części, które uległy zużyciu w ramach normalnej eksploatacji statków powietrznych oraz na naprawach doraźnych związanych z awariami lub uszkodzeniami śmigłowców wymagających wymianę niezbędnych części. Niezbędne części umożliwiające dokonywanie usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, nie posiadają zamienników, co spowodowało wyznaczenie tego rynku w ujęciu produktowym w sposób wskazany w sentencji niniejszej decyzji.

Rynek właściwy w ujęciu geograficznym.

Rynek geograficzny sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 ma wymiar krajowy. O krajowym wymiarze w/w rynku sprzedaży decyduje krąg odbiorców, którym PZL Świdnik sprzedaje produkowane przez siebie części zamienne oraz to, że śmigłowce Mi-2 eksploatowane są przez podmioty zlokalizowane na terenie całego kraju. Jednocześnie należy podkreślić że zasięg geograficzny rynku współzależnego (rynku usług serwisowych) obejmuje również obszar RP ponieważ siedziby przedsiębiorców świadczący usługi serwisowania w/w śmigłowców znajdują się na terenie całego kraju jak również fakt, że serwisowanie śmigłowców może odbywać się w siedzibie podmiotu eksploatującego dany statek powietrzny.

Co prawda, PZL Świdnik sprzedaje również części zamienne do śmigłowców Mi-2 odbiorcom zagranicznym (Algieria), jednakże ze względu na to, że sprzedaż eksportowa tychże części zamiennych stanowi marginalną część działalności Przedsiębiorcy oraz ze względu na znikomą liczbę zagranicznych kontrahentów zamawiających te części nie ma to wpływu na wyznaczenie rynku właściwego w aspekcie geograficznym w niniejszej sprawie.

Podsumowując, w niniejszej sprawie jako rynek właściwy, na którym ma miejsce nadużywanie pozycji dominującej przez PZL Świdnik, należy uznać krajowy rynek sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których PZL Świdnik jest jedynym producentem. Z kolei rynkiem, na którym ma miejsce ograniczenie konkurencji, jest krajowy rynek świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Dla funkcjonowania na tym rynku niezbędny jest dostęp do części zamiennych produkowanych i sprzedawanych przez PZL Świdnik, w związku z czym przedsiębiorca ten może, wykorzystując swoją pozycję na rynku sprzedaży części zamiennych, wpływać na konkurencję na rynku usług serwisowych. Rola, jaką PZL Świdnik odgrywa na rynku właściwym w niniejszej sprawie - krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jest jedynym producentem, ma istotne znaczenie ze względu na istnienie rynku zależnego. Występuje

więc rynek właściwy, na którym dochodzi do nadużycia pozycji dominującej i rynek, na którym występuje skutek w postaci ograniczenia konkurencji.

Analogiczny stan faktyczny (oddziaływanie przez dominanta na rynku surowca na rynek powiązany, dla funkcjonowania na którym niezbędny jest dostęp do wspomnianego surowca) był przedmiotem rozstrzygnięć w orzecznictwie europejskim i polskim, gdzie uznano, że nadużycie pozycji dominującej na jednym rynku może ograniczać konkurencję na rynku zależnym- *np. sprawa Commercial Solvents (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 6.03. 1974 - C-6/73), czy też sprawa Telemarketing (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 3.10.1985 – C-311/84).*

W niniejszej sprawie działalność PZL Świdnik na rynku właściwym przejawiająca się w odmowie sprzedaży części zamiennych, których Przedsiębiorca ten jest jedynym producentem, skutkuje ograniczeniem konkurencji na rynku zależnym - krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP ze względu na fakt, że przedsiębiorca, który chciałby konkurować z PZL Świdnik na rynku serwisowania w/w śmigłowców nie ma takiej możliwości lub jego działalność byłaby znacznie utrudniona, gdyż w celu świadczenia tego typu usług nie mógłby nabywać niezbędnych części zamiennych u ich jedynego producenta lecz sporadycznie poprzez firmy które aktualnie posiadają je na swoich stanach magazynowych, ponosząc ryzyko, iż nie będzie w stanie zapewnić sobie dostępu do części zamiennych niezbędnych do wywiązania się z zobowiązań wobec kontrahentów na rynku usług serwisowych. W tym miejscu należy zauważyć, że przedsiębiorcy, którzy mają na swoich stanach magazynowych części zamienne do śmigłowców Mi-2, używają je do własnych potrzeb i nie mogą zagwarantować dostępu do pełnego asortymentu tychże części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik. Oznacza to, że brak jest alternatywnych źródeł zaopatrzenia w pełny asortyment części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik.

Reasumując, w niniejszej sprawie jako rynek właściwy, na którym ma miejsce nadużywanie pozycji dominującej przez PLZ Świdnik, należy uznać krajowy rynek sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których PZL Świdnik jest jedynym producentem. Z kolei rynkiem, na którym ma miejsce ograniczenie konkurencji jest krajowy rynek świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Pozycja dominująca PZL Świdnik na rynku właściwym

Ustawa o ochronie (...), w art. 4 pkt 10, definiuje pozycję dominującą jako pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym stopniu niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów. Domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział na rynku przekracza 40%.

W toku postępowania antymonopolowego wykazane zostało, że PZL Świdnik posiada pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie (...) na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP (na którym zarzucone zostało PZL Świdnik nadużywanie pozycji dominującej), co wynika z faktu, iż jest jedynym producentem wspomnianych części zamiennych, w połączeniu z okolicznością, iż nie ma przedsiębiorców którzy byłiby

dystrybutorami lub pośrednikami w sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 produkowanych przez PZL Świdnik.

Wobec powyższego posiadanie przez PZL Świdnik pozycji dominującej na w/w rynku właściwym, na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których PZL Świdnik jest jedynym producentem, nie budzi żadnych wątpliwości.

Podsumowując, należy stwierdzić, że posiadana przez PZL Świdnik pozycja na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jest ona jedynym producentem, daje temu przedsiębiorcy możliwość zapobiegania skutecznej konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Nadużywanie pozycji dominującej przez PZL Świdnik na rynku właściwym

Posiadanie pozycji dominującej samo przez się nie stanowi naruszenia prawa. Naruszeniem takim jest natomiast nadużywanie przez przedsiębiorcę posiadanej pozycji dominującej, na rynku właściwym.

W niniejszej sprawie należy rozstrzygnąć, czy PZL Świdnik poprzez odmowę sprzedaży produkowanych przez siebie części zamiennych, nadużyła posiadanej przez siebie pozycji dominującej na powyżej określonym rynku właściwym, przeciwdziałając ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji na rynku współzależnym, czyli krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Omawiana praktyka (nadużywanie pozycji dominującej) może wywołać skutki zarówno na rynku zdominowanym przez danego przedsiębiorcę, jak również na innych rynkach (współzależnych), ponieważ przedsiębiorca może wpływać na inne rynki, ze względu na posiadaną pozycję na rynku zdominowanym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, (Dz.U. Nr 173, poz.1807 ze zm.) podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Wolność gospodarcza jest nieodłączną cechą gospodarki rynkowej i jednocześnie jedną z ogólnych zasad prawa. Domniemywa się swobodę podejmowania i prowadzenia działalności przez przedsiębiorców, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Zgodnie z art. 22 Konstytucji RP, dopuszczalne jest ograniczenie wolności gospodarczej, jednakże musi być ono uczynione w drodze ustawy i ze względu na ważny interes publiczny.

Zakazując nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców ustawa o ochronie (...) w art. 9 ust. 2 zawierającym przykładowy katalog praktyk ograniczających konkurencję, za przejawy nadużywania pozycji dominującej uznaje w szczególności przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

W niniejszej sprawie PZL Świdnik postawiono zarzut naruszenia zakazu nadużywania pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jest ona jedynym

producentem poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2, innym przedsiębiorcom, co przeciwdziała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 w/w ustawy o ochronie (...).

Jak wynika z powyższego, podstawą postawionego w przedmiotowym postępowaniu antymonopolowym zarzutu jest odmowa sprzedaży części zamiennych. Podkreślić należy fakt, że PZL Świdnik nie zaprzecza, jakoby taka odmowa miała miejsce.

W ocenie organu antymonopolowego odmowa sprzedaży przez PZL Świdnik produkowanych części zamiennych naruszyła art. 9 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...), zgodnie z którym wykazane we wcześniejszej części decyzji nadużywanie pozycji dominującej może polegać w szczególności na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

Art. 9 ust. 2 pkt 5 w/w ustawy antymonopolowej zakazuje przedsiębiorcom posiadającym pozycję dominującą na rynku stwarzania barier dla powstania, bądź rozwoju konkurencji. Wskazać należy, że ustawa antymonopolowa nie definiuje, co należy rozumieć przez pojęcie konkurencja. Konkurencję należy rozumieć jako mechanizm (proces) regulujący zachowania rynkowe przedsiębiorców prowadzący do maksymalnie możliwej efektywności (alokacyjnej, produkcyjnej, dynamicznej) działań przedsiębiorców. Konkurencja wywołuje presję na dotychczasowych uczestników rynku, by stale podnosili produkcyjną i dynamiczną efektywność działania.⁹

Określony w art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy antymonopolowej zakaz nakłada na dominanta rynkowego obowiązek takiego działania, które nie stwarza innym uczestnikom obrotu rynkowego barier ograniczających możliwość skutecznego konkurowania w warunkach gospodarki rynkowej. Istotą tej praktyki jest więc negatywne oddziaływanie przedsiębiorcy posiadającego pozycję dominującą na rynek, *„które zapobiega ukształtowaniu się na rynku sytuacji, która pozwala na wejście na ten rynek nowych podmiotów lub uniemożliwia ekonomicznie uzasadnione funkcjonowanie i rozwój pozostałych uczestników rynku”*¹⁰. W świetle orzecznictwa, praktyka ta *„polega zarówno na faktycznym uniemożliwieniu rozpoczęcia lub dalszego prowadzenia działalności na danym rynku, jak i na uczynieniu tej działalności nieopłacalną lub mniej opłacalną niż w warunkach panujących na rynku konkurencyjnym, jak i na podejmowaniu działań niezwiązanych z merytoryczną rywalizacją między konkurentami a ukierunkowaną na zniechęcenie konkurenta do dalszej ekspansji na rynku, na którym działa”*¹¹. Negatywny wpływ dominanta na konkurencję może przejawiać się m.in. w stwarzaniu barier wejścia na rynek¹², podejmowaniu działań zniechęcających konkurentów do ekspansji na rynku, na którym działają¹³ i eliminowaniu potencjalnej możliwości powstania konkurencji na rynku¹⁴. Ustawa o ochronie (...) zakazuje zarówno działania jak i zaniechania¹⁵ o opisanym celu lub skutku, niezależnie od intencji przedsiębiorcy i świadomości

⁹ D. Miąsik, T. Skoczny w: T. Skoczny, A. Jurkowska, D. Miąsik (red.) *„Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”*, C.H.BECK, Warszawa 2009, s. 42.

¹⁰ D. Miąsik (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.) , *op. cit.*, s. 670.

¹¹ Wyrok SN z dnia 13 maja 2008 r., sygn. akt III SK 30/07.

¹² Wyrok SOKiK z dnia 19 grudnia 2006 r., sygn. akt XVII AmA 36/06.

¹³ Wyrok SN z dnia 13 maja 2008 r., sygn. akt III SK 30/07.

¹⁴ D. Miąsik (w:) T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.), *op. cit.*, s. 682.

¹⁵ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 15 maja 1996 r., sygn. akt XVII Amr 21/96.

naruszenia zakazu. Uzasadnieniem tego zakazu jest potrzeba zachowania skutecznej konkurencji na rynku (funkcjonowania mechanizmu konkurencji).

W ocenie Prezesa Urzędu przedmiotowa praktyka PZL Świdnik przeciwdziałała powstaniu tak zdefiniowanej konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. W tym miejscu należy podkreślić, że PZL Świdnik oprócz produkcji i sprzedaży części zamiennych prowadzi działalność na w/w krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Strona postępowania uczestniczyła w latach 2009-2012 w postępowaniach przetargowych na serwisowanie i remonty śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w siłach zbrojnych RP. Oznacza to, że prowadziła działalność konkurencyjną w stosunku do przedsiębiorcy składającego zawiadomienie do Prezesa UOKiK.

Zdaniem organu antymonopolowego praktyka polegająca na odmowie sprzedaży części zamiennych przez PZL Świdnik na rzecz PPHU Navcom Systems s.c., tj. przedsiębiorcy prowadzącego działalność konkurencyjną wobec strony niniejszego postępowania na rynku usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP jest przejawem nadużywania posiadanej pozycji dominującej na rynku właściwym. Dzięki posiadaniu pozycji dominującej na w/w rynku właściwym PZL Świdnik może skutecznie oddziaływać na rynek usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Odmowa sprzedaży części zamiennych (których PZL Świdnik jest jedynym producentem) utrudnia, a nawet może uniemożliwić w obecnych realiach pojawienie się konkurentów dominanta na rynku usług serwisowania w/w śmigłowców.

W tym miejscu należy podkreślić, że części zamienne do śmigłowców Mi-2 produkowane przez PZL Świdnik nie są ogólnie dostępne na rynku. Brak jest przedsiębiorców którzy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oferowaliby te części do sprzedaży. Sprzedaż w/w części zamiennych przez innych przedsiębiorców niż PZL Świdnik jest „incydentalna”, prowadzona jest w niewielkiej ilości z własnych zapasów. Żaden z przedsiębiorców nie zamawia u producenta (PZL Świdnik) części zamiennych do śmigłowców Mi-2 w celu ich dalszej odsprzedaży. W konsekwencji żaden z przedsiębiorców nie posiada pełnego asortymentu tychże części zamiennych lecz jedynie zapasy powstałe przy realizacji własnych usług.

Do dnia wydania niniejszej decyzji PPHU Navcom Systems s.c., jest zmuszony do zakupu części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik u innego przedsiębiorcy (WZL Nr 1), który posiadał aktualnie konieczne części zamienne. Jednakże przedsiębiorca ten nie zamierza prowadzić działalności związanej z dystrybucją części zamiennych do śmigłowców. W niniejszej sprawie *de facto* brak jest obrotu wtórnego częściami zamiennymi produkowanymi przez PZL Świdnik, w związku z tym zachowanie producenta tychże części zamiennych polegające na odmowie ich sprzedaży uniemożliwia działania konkurentom PZL Świdnik na rynku serwisowania śmigłowców Mi-2.

Jak stwierdzono powyżej WZL Nr 1 nie zamierza dokonywać zakupów części zamiennych w PZL Świdnik w celu ich dalszej odsprzedaży. Oznacza to, że WZL Nr 1 nie mogą być traktowane jako alternatywne źródło zaopatrzenia w części zamienne do śmigłowców Mi-2, ponieważ nie posiadają i nie zamierza posiadać pełnego

asortymentu części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik do śmigłowców Mi-2, po drugie nie zamierzają prowadzić działalności polegającej na wprowadzaniu do obrotu tychże części zamiennych.

Na tak funkcjonującym rynku (jedyne producent części zamiennych, odbiorcy zakupu je na własne potrzeby i związany z tym faktyczny brak obrotu wtórnego) odmowa dostaw przez producenta części zamiennych przedsiębiorcy działającemu na rynku usług serwisowych powoduje, iż nawet jeśli nabycie przedmiotowych części zamiennych ostatecznie okaże się możliwe, działalność tego przedsiębiorcy na rynku usług serwisowych zostaje obciążona dodatkowym, znacznym ryzykiem, ponieważ w braku rozwiniętego obrotu wtórnego, a tym samym pewnego, alternatywnego wobec producenta źródła części zamiennych, musi się on liczyć z sytuacją, iż niektórych części zamiennych nie będzie mógł zdobyć, co z kolei uniemożliwi mu wywiązanie się ze zobowiązań wobec kontrahentów na rynku usług serwisowych.

Należy podkreślić, że PZL Świdnik odmawiając przedstawienia oferty na sprzedaż części zamiennych nie przedstawiła żadnych argumentów - mogących być podstawą do negocjacji (ani warunków cenowych, ani nawet odległych terminów dostawy).

W niniejszej sprawie odmowa sprzedaży przez PZL Świdnik części zamiennych nastąpiła w momencie, gdy przetarg na serwisowanie śmigłowców Mi-2 wygrał ich konkurent (PPHU Navcom Systems s.c.), a do czasu rozstrzygnięcia tegoż postępowania przetargowego współpraca pomiędzy tymi przedsiębiorcami przebiegała prawidłowo. Zdaniem organu antymonopolowego takie postępowanie PZL Świdnik miało na celu zniechęcenie tegoż przedsiębiorcy oraz innych potencjalnych uczestników rynku do występowania jako konkurenci w stosunku do niego w ewentualnych innych przetargach dotyczących serwisowania śmigłowców.

Prezes Urzędu zwraca przy tym uwagę na fakt, iż praktyka dominanta wymierzona była bezpośrednio w konkurenta PZL Świdnik na rynku serwisowania śmigłowców Mi-2, a więc w podmiot, który mógłby przynajmniej potencjalnie ograniczyć jego władzę rynkową, przejąc część klientów – użytkowników śmigłowców Mi-2, a poprzez spowodowanie tego rodzaju zagrożenia wymusić swoją działalnością zwiększenie efektywności działalności PZL Świdnik, w tym polepszenie warunków świadczenia usług odbiorcom końcowym, w tym także warunków cenowych.

Wskazać również należy, że praktyka PZL Świdnik była wprawdzie skierowana wobec konkretnego przedsiębiorcy, jednak zarazem pośrednio mogła wywrzeć wpływ na nieoznaczoną liczbę przedsiębiorców potencjalnie zainteresowanych świadczeniem podobnej do tego przedsiębiorcy działalności, konkurencyjnej w stosunku do PZL Świdnik.

W ocenie organu antymonopolowego do rozwoju konkurencji na rynku powiązany z rynkiem właściwym, tj. na rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, konieczne jest nawiązanie przez podmioty zainteresowane świadczeniem tego typu usług, współpracy z PZL Świdnik dotyczącej sprzedaży części zamiennych. Tylko w sytuacji możliwości nabycia od PZL Świdnik części zamiennych, których jest ona jedynym producentem, podmioty takie jak PPHU Navcom Systems s.c. będą w stanie oferować usługi serwisowe swoim klientom.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na stanowiska sądów dotyczące nadużywania pozycji dominującej.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości, w sprawie 53/87 z dnia 5 października 1988r. (CICRA Maxicar v. Renault, ECR 6039, IIC 1989) uznał, że jako przejaw nadużywania pozycji dominującej, praktyki zabronionej przez art. 86 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (obecnie art. 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej), można uznać zachowanie przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą, polegające na arbitralnej odmowie dostarczania części zamiennych niezależnym serwisom samochodowym, ustalanie cen za części zamienne na nieuczciwym poziomie lub podjęcie decyzji o zaprzestaniu produkcji części zamiennych do określonego modelu, nawet jeżeli wiele samochodów z tego modelu znajduje się cały czas w obrocie.

Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i konsumentów z dnia 22 lutego 2012r. (sygn. XVII Ama 171/11) w którym stwierdził między innymi, że: *„przez praktyki antykonkurencyjne dominanta rozumie się zapobieganie skutecznej konkurencji przez ograniczanie swobody działań konkurentów; praktyki te uderzają w aktualną bądź potencjalną konkurencję (co może dotyczyć stanu konkurencji zarówno na rynku zdominowanym, jak i niezdominowanym). Za rodzaj praktyk antykonkurencyjnych stanowiących nadużycie pozycji dominującej uznać należy praktyki o charakterze wykluczającym. Praktykę wykluczającą stanowi zachowanie przedsiębiorcy posiadającego pozycję dominującą, która może skutkować zamknięciem rynku albo całkowicie lub częściowo wykluczyć ekspansję działalności (zwiększenie podaży) przedsiębiorców już działających na danym rynku lub też wykluczyć wejście na ten rynek przez innych przedsiębiorców”*.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że bezspornie udowodniono, iż PZL Świdnik odmawiając sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2, których jest jedynym producentem, przedsiębiorcy będącemu jego konkurentem na rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, nadużywa posiadanej przez siebie pozycji dominującej na rynku sprzedaży tychże części zamiennych przez co bezpośrednio wpływa na warunki konkurencji na rynku usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Biorąc powyższe pod uwagę Prezes Urzędu stwierdza, że zarzucana PZL Świdnik praktyka polegająca na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2, przeciwdziała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 w/w ustawy o ochronie (...).

W swojej argumentacji PZL Świdnik wskazała, że jej działania nie spełniły przesłanek, które umożliwiłyby Prezesowi UOKiK uznać działanie przedsiębiorcy za naruszające art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...). Wskazane przesłanki to:

- 1.) brak przesłanki niezbędności kontraktowania,

- 2.) obiektywne uzasadnienie odmowy przedstawienia oferty sprzedaży części zamiennych PPHU Navcom Systems s.c.,
- 3.) brak przesłanki eliminacji konkurencji.

Odnosząc się do powyższych stwierdzeń, organ antymonopolowy podnosi co następuje:

Ad. 1.) Nie sposób zgodzić się ze stwierdzeniem PZL Świdnik, że brak jest podstaw, by uznać sprzedaż części zamiennych za warunek niezbędny do świadczenia usług serwisowania śmigłowców Mi-2. Zdaniem organu antymonopolowego logicznym jest to, że przy serwisowaniu jakichkolwiek maszyn, pojazdów czy też statków powietrznych konieczny jest dostęp do części zamiennych do w/w urządzeń. Wiadomym jest bowiem, że w trakcie eksploatacji niektóre części zużywają się i jest konieczna ich wymiana na nowe, jak również w przypadku pojazdów i statków powietrznych niezbędne są okresowe przeglądy (zapewniające bezpieczeństwo ich użytkowania), w ramach których konieczna jest wymiana niektórych części.

Jak słusznie stwierdziła PZL Świdnik, warunkiem zawarcia umowy na serwisowanie śmigłowców Mi-2 eksploatowanych przez siły zbrojne RP, nie było zapewnienie dostępu do części zamiennych, a co za tym idzie przedsiębiorcy mogli swobodnie konkurować z pozostałymi uczestnikami postępowania przetargowego dotyczącego serwisowania w/w śmigłowców. Jednakże należy rozróżnić konkurowanie przedsiębiorców w ramach postępowania przetargowego od późniejszej działalności tychże przedsiębiorców na rynku serwisowania śmigłowców. O ile bowiem uczestnictwo w przetargu było możliwe dla wielu przedsiębiorców o tyle realizacja już samej usługi przez zwycięzcę przetargu, który nie był producentem części zamiennych, ze względu na odmowę sprzedaży tychże części przez jedynego producenta (PZL Świdnik) przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia (jak w niniejszej sprawie), może uniemożliwić realizację umowy lub znacznie utrudnić wywiązanie się z zobowiązań w stosunku do organizatora przetargu.

Ad. 2.) Organ antymonopolowy nie zgadza się również ze stwierdzeniem PZL Świdnik, że odmowa przedstawienia oferty sprzedaży części zamiennych była spowodowana tym, że produkcja części zamiennych do śmigłowców Mi-2 została w sposób istotny ograniczona (zaprzeszanie produkcji śmigłowców Mi-2), a co za tym idzie części te są produkowane na konkretne zamówienia kontrahentów, a powodem braku przedstawienia oferty była konieczność wypełnienia produkcyjnych zobowiązań wobec innych odbiorców – w tym czasie części zamienne wymienione w piśmie PPHU Navcom Systems s.c. zostały sprzedane innym przedsiębiorcom. Skoro bowiem „*części te są produkowane na konkretne zamówienia kontrahentów*” nie sposób wytłumaczyć dlaczego PZL Świdnik odmówiła przedstawienia oferty na konkretne zamówienie kontrahenta (PPHU Navcom Systems s.c.) – jak wspomniano powyżej bez podania jakichkolwiek przyczyn czy też wyznaczając realne (nawet długie) terminy realizacji. W tym miejscu należy podkreślić, że PZL Świdnik, uchwałą zarządu z 2008r. zobowiązała się zapewnić dostęp do części zamiennych do minimum 2020r. Zdaniem organu antymonopolowego, odmowa przedstawienia oferty, bez podania przyczyn, przy jednoczesnym realizowaniu dostaw dla innych kontrahentów wynika z posiadanej przez PZL Świdnik pozycji dominującej na tym rynku i możliwości działania w sposób niezależny od uczestników tegoż rynku. Nie bez znaczenia jest również fakt, że odmowa współpracy PZL Świdnik z PPHU Navcom Systems s.c. nastąpiła w momencie gdy zawiadamiający wygrał przetarg na serwisowanie śmigłowców w którym uczestniczyła również strona postępowania.

Dodatkowo PZL Świdnik podniosła, że PPHU Navcom Systems s.c. przed procedurą przetargową nie zwracał się do PZL Świdnik z jakimkolwiek zapytaniem ofertowym,

które obejmowałyby dostawę części zamiennych niezbędnych do realizacji usługi na rzecz jednostki wojskowej, która organizowała przetarg. Odnosząc się do powyższego, organ antymonopolowy stwierdza, że przed przystąpieniem do przetargu przede wszystkim trudno być pewnym, że dane postępowanie zostanie wygrane przez konkretnego przedsiębiorcę, tak więc trudno wymagać, aby przed pewnością co do podpisania umowy serwisowania śmigłowców przedsiębiorcy nawiązywali już kontakty dotyczące dostaw konkretnych części zamiennych. Jednocześnie należy stwierdzić, że zapotrzebowanie na konkretne części zamienne wynika zawsze z bieżących działań przedsiębiorcy – aktualnych potrzeb związanych z bieżącymi naprawami i przeglądami statków powietrznych.

Ad. 3.) Odnosząc się zaś do stwierdzenia PZL Świdnik, że brak jest przesłanki eliminacji konkurencji (skoro PPHU Navcom Systems s.c. nie ma jakichkolwiek problemów przy realizacji zamówienia udzielonego w wyniku przetargu, to nie można mówić o jakiegokolwiek eliminacji efektywnej konkurencji na rynku świadczenia usług serwisowania śmigłowców Mi-2), organ antymonopolowy stwierdza, że nadużywanie pozycji dominującej nie musi polegać wyłącznie na „eliminacji efektywnej konkurencji”. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 2 pkt 5 nadużywanie pozycji dominującej polega między innymi na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Oznacza to, że naruszenie powyższego zakazu nie musi wyrażać się w stosowaniu praktyki, która powoduje „eliminację efektywnej konkurencji” ale wystarczy gdy przedsiębiorca posiadający pozycję dominującą poprzez swoje zachowanie przeciwdziała ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. W niniejszej sprawie odmowa dostępu do części zamiennych znacznie utrudnia funkcjonowanie jednego z uczestników rynku serwisowania śmigłowców. Jednocześnie należy stwierdzić, że kontynuowanie kwestionowanego zachowania PZL Świdnik, w warunkach w jakich funkcjonuje rynek sprzedaży części zamiennych do śmigłowców, *de facto* doprowadzi do eliminacji jego konkurenta z rynku serwisowania śmigłowców. Po wyczerpaniu bowiem źródeł zaopatrzenia w części zamienne, w postaci zapasów magazynowych u innych przedsiębiorców, brak będzie możliwości zaopatrzenia się przez niego w części niezbędne do świadczenia w/w usług. Odmowa sprzedaży części zamiennych jednemu z przedsiębiorców bez podania jakichkolwiek przyczyn oznacza, że podobne zachowanie strony niniejszego postępowania (bezpodstawna odmowa) może dotyczyć innych przedsiębiorców, którzy zamierzaliby prowadzić działalność na w/w rynku.

Reasumując, należy stwierdzić, iż zarzucana PZL Świdnik praktyka ma charakter antykonkurencyjny i narusza zakaz ustanowiony w art. 9 ust. 1 w związku z art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeciwdziałając ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

Podstawa prawna wydania decyzji

Podnieść należy, iż PZL Świdnik w toku postępowania antymonopolowego, zakończonego wydaniem niniejszej decyzji, złożyła wniosek o wydanie decyzji w trybie art. 12 w/w ustawy o ochronie (...). PZL Świdnik zobowiązała się do usystematyzowania, poprzez opracowanie i podanie do publicznej wiadomości, wewnętrznej procedury zarządzania sposobem dostaw części zamiennych i usług do śmigłowców Mi-2, jednocześnie przedstawiła projekt „Regulaminu dostawy części zamiennych do śmigłowców Mi-2 dla odbiorców niebędących ich użytkownikami

końcowymi” oraz projekt procedury wewnętrznej dotyczącej organizacji dostawy części zamiennych do śmigłowców Mi-2.

Jednakże w ocenie Prezesa UOKiK, w okolicznościach niniejszej sprawy, w odniesieniu do w/w praktyki, nie zachodzą warunki do pozytywnego rozpatrzenia takiego wniosku i wydania decyzji zobowiązującej.

Wskazać zatem należy, że zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie (...), jeżeli w toku postępowania antymonopolowego, zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu- że został naruszony zakaz, którym mowa w art. 9 w/w ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tego naruszenia, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zatem do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest istnienie dwóch elementów: uprawdopodobnienie w toku postępowania antymonopolowego, że przedsiębiorca stosuje tę praktykę oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom. Jednocześnie podkreślić należy, że zaistnienie tych dwóch przesłanek nie obliguje Prezesa UOKiK do wydania decyzji z art. 12 ustawy o ochronie (...), a jedynie stwarza mu możliwość wydania takiej decyzji. Pierwszą przesłanką jest uprawdopodobnienie stosowania zakazanej praktyki przez Przedsiębiorcę.

Przy czym, zgodnie z art. 243 k.p.c., do którego odsyła art. 84 ustawy o ochronie (...), uprawdopodobnienie to wykazanie pewnych faktów bez konieczności zachowania szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym. Uprawdopodobnienie stosowania praktyki będzie miało miejsce, gdy Prezes UOKiK dojdzie do przekonania, że praktyka mogła mieć miejsce, chociaż nie ma pewności, że doszło do jej stosowania. *„Tym samym o uprawdopodobnieniu można mówić w sytuacji, w której zgromadzone przez organ antymonopolowy informacje w większym stopniu świadczą o możliwości popełnienia praktyki ograniczającej konkurencję niż o tym, iż do naruszenia prawa nie doszło.”*¹⁶

W przypadku, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na uznanie za udowodnioną zarzucaną przedsiębiorcy praktykę, wówczas wydanie decyzji zobowiązującej należy uznać za niecelowe i niezasadne. Zasadniczym celem wydawania decyzji zobowiązującej jest bowiem przyspieszenie postępowania bez konieczności prowadzenia wszechstronnego postępowania dowodowego.

W toku postępowania wyjaśniającego poprzedzającego postępowanie antymonopolowe, Prezes UOKiK przeprowadził postępowanie dowodowe, mające na celu wstępne ustalenie, czy mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie (...), uzasadniającego wszczęcie postępowania antymonopolowego. W dacie złożenia wniosku o wydanie decyzji z art. 12 ustawy o ochronie (...) – w trakcie postępowania antymonopolowego, postępowanie dowodowe w znacznym zakresie zostało już przeprowadzone, zebrany materiał dowodowy wskazywał na nadużywanie pozycji dominującej przez PZL Świdnik, przyjęcie wniosku na tym etapie postępowania nie byłoby więc celowe i zasadne. Do wydania decyzji zobowiązującej wystarczające jest bowiem jedynie uprawdopodobnienie stosowania praktyki nie zaś jej udowodnienie.

Drugą przesłanką jest zobowiązanie się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym

---

¹⁶ Komentarz do art. 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, A. Stawicki. Lex 2010

naruszeniom. Zdaniem Prezesa Urzędu zobowiązanie PZL Świdnik do podjęcia przedstawionych działań, nie gwarantuje osiągnięcia celu, jakim jest wyeliminowanie zarzucanej praktyki. Działania proponowane przez stronę postępowania należy ocenić pozytywnie (usystematyzowanie, poprzez opracowanie i podanie do publicznej wiadomości regulaminu dostaw części zamiennych oraz opracowanie wewnętrznej procedury zarządzania sposobem dostaw części zamiennych i usług do śmigłowców Mi-2), jednakże dotyczą one wewnętrznych procedur Przedsiębiorcy, które mogą wpłynąć na jakość świadczonych usług, a nie wykluczają one dalszej możliwości stosowania zakazanej praktyki poprzez nieuzasadnioną odmowę sprzedaży części zamiennych.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że PZL Świdnik nie wypełniła przesłanek, które umożliwiałyby organowi antymonopolowemu wydanie w niniejszej sprawie decyzji zobowiązaniowej na podstawie art. 12 w/w ustawy o ochronie (...).

W związku z tym niniejsza decyzja została wydana w oparciu o art. 10 ustawy o ochronie (...), czyli uznano praktykę przedsiębiorcy za ograniczającą konkurencję i nakazano zaniechanie jej stosowania.

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt I sentencji.

II.

Kara pieniężna

Art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, że organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 tej ustawy.

Za udowodnione należy uznać, że w przedmiotowej sprawie doszło do nadużywania pozycji dominującej przez PZL Świdnik na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których PZL-Świdnik jest jedynym producentem, poprzez odmowę sprzedaży tychże części zamiennych do w/w śmigłowców Mi-2, innym przedsiębiorcom, co przeciwdziałało ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania i rozwoju konkurencji na krajowym rynku świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. PZL Świdnik zatem dopuściła się naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...). Zdaniem Prezesa Urzędu okoliczności sprawy wskazują, że celowe i uzasadnione jest nałożenie kary pieniężnej na tego przedsiębiorcę.

Przesłanka „co najmniej nieumyślnego” naruszenia przepisów.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia przez Prezesa Urzędu, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie (...), administracyjnej kary pieniężnej za naruszenie zakazu określonego w art. 9 ustawy ma fakultatywny charakter, przy czym możliwość nałożenia na przedsiębiorcę tej kary wymaga stwierdzenia, że naruszenie zakazu

określonego w ww. przepisach ustawy było „co najmniej nieumyślne”.

Zdaniem Prezesa Urzędu okoliczności sprawy uzasadniają, by w niniejszym przypadku, wobec stwierdzenia stosowania przez PZL Świdnik opisanej w sentencji decyzji praktyki ograniczającej konkurencję, nałożyć na tego przedsiębiorcę karę pieniężną. Zdaniem Prezesa Urzędu w sprawie spełniona została przesłanka „co najmniej nieumyślnego” naruszenia przepisów ustawy o ochronie (...).

Dokonując oceny zaistnienia w sprawie przesłanki „co najmniej nieumyślnego” naruszenia przepisów ustawy przez PZL Świdnik, Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego element subiektywny w postaci umyślności lub nieumyślności naruszenia przepisów ustawy wyraża się w tym, że przedsiębiorca działa mając świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz praktyk ograniczających konkurencję, lub gdy jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć¹⁷. Prezes Urzędu uwzględnił również treść art. 83 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, a także stanowisko Sądu Najwyższego, który uznaje, że przedsiębiorcy będący profesjonalnymi uczestnikami obrotu rynkowego mają możliwość prawidłowego określenia ryzyka prawnego przy podejmowaniu określonych decyzji biznesowych¹⁸. Istotne znaczenie ma także stanowisko SOKiK, który przyjął w jednej ze spraw, że nie jest możliwe, aby przedsiębiorca o znacznej renomie i długim okresie funkcjonowania na rynku nie zdawał sobie sprawy ze swoich czynności¹⁹.

Biorąc pod uwagę ww. okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że stwierdzone niniejszą decyzją naruszenie zakazu określonego w 9 ust.1 i ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...) ma **charakter umyślny**.

W uzasadnieniu należy wskazać, że strona postępowania jest profesjonalnym uczestnikiem obrotu rynkowego, który bez wątplenia musi posiadać wiedzę prawniczą i ekonomiczną umożliwiającą mu rozpoznanie swoich działań jako naruszających prawo ochrony konkurencji. Działania Spółki były umyślne, ponieważ poprzez odmowę sprzedaży części zamiennych świadomie dążyła do ograniczenia konkurencji na rynku serwisowania śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Należy wskazać, że zachowanie PZL Świdnik polegające na odmowie sprzedaży części zamiennych ma jednoznacznie antykonkurencyjny charakter i prowadzi do niedopuszczenia do powstania i rozwoju konkurencji w obszarze usług serwisowych dotyczących śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP.

Prezes Urzędu uwzględnił w dalszej kolejności okoliczność, że stwierdzone tą decyzją naruszenie, polegające na odmowie sprzedaży, należy wręcz do typowych (najbardziej ewidentnych) naruszeń ustawy o ochronie (...) (por. Dec Prezesa UOKiK DOK 2/2012, RGD 9/2008, RWR 74/2005).

---

¹⁷ Wyrok SN z 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt III SK 45/10, niepubl.

¹⁸ Wyrok SN z 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt III SK 45/10, niepubl.

¹⁹ Wyrok SOKiK z 11 kwietnia 2011 r., sygn. akt XVII AmA 62/08, niepubl.

Wszystkie wskazane okoliczności świadczą za umyślnością działań spółki PZL Świdnik.

Wobec wykazanej umyślności działania PZL Świdnik, należy uznać, że **spełnione zostało kryterium „co najmniej nieumyślnego” naruszenia** zakazu określonego w art. 9 ustawy o ochronie (...). Wobec tego Prezes Urzędu jest uprawniony do nałożenia na stronę tego postępowania kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Wysokość kary pieniężnej

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez PZL Świdnik art. 9 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie (...) (pkt I sentencji decyzji).

Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, Prezes Urzędu uwzględnił, że ustawa o ochronie (...) nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. W tym względzie Prezes Urzędu wziął zarazem pod uwagę art. 111 ww. ustawy, zgodnie z którym przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Prezes Urzędu uwzględnił też interpretację przesłanek branych pod uwagę w tych okolicznościach, zawartą w *Wyjaśnieniach w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję*²⁰.

Mając na względzie, że w/w ustawa o ochronie (...) nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar, Prezes Urzędu wziął również pod uwagę, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, element subiektywny w postaci umyślności naruszenia przepisów ustawy. W orzecznictwie wyraźnie bowiem stwierdzono, że niezależnie od tego, że przesłanka ta brana jest pod uwagę już na etapie podejmowania decyzji o nałożeniu kary²¹, również wysokość nakładanej kary musi odzwierciedlać stopień zawinienia, z jakim związane jest naruszenie zakazu²².

Prezes Urzędu uwzględnił również, że – zgodnie z orzecznictwem – w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami, które należy brać pod uwagę są stopień naruszenia interesu publicznego²³, a także potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć²⁴. Nałożona przez organ antymonopolowy kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie (...)), ale także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości)²⁵.

²⁰ Dz. Urz. UOKiK z 2008 r. Nr 4, poz. 33.

²¹ Wyrok SN z 21 kwietnia 2011 r. sygn. akt III SK 45/10, niepubl.

²² Wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVI Ama 17/05.

²³ Wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII Ama 17/05.

²⁴ Wyrok SN z dnia 27 czerwca 2000 r., sygn. akt I CKN 793/98.

²⁵ Por. wyrok SOKiK z dnia 4 maja 2006 r., sygn. akt: XVII Ama 119/04 (za:) K. Kohutek (w:) K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*. s. 1015.

Dokonując oceny wagi stwierdzonego naruszenia, organ wziął w pierwszej kolejności pod uwagę, że o wadze (szkodliwości) naruszenia decydują dwie grupy okoliczności dotyczące: (a) natury naruszenia i (b) czynników związanych ze specyfiką rynku oraz działalnością przedsiębiorcy.

W kwestii natury naruszenia Prezes UOKiK wyróżnia (i) **naruszenia bardzo poważne**, do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku, (ii) **naruszenia poważne**, do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia pionowe wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów, (iii) naruszenia mniej poważne niż wyżej wymienione (**naruszenia pozostałe**), do których należą m.in. porozumienia wertykalne niedotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze.

W ocenie Prezesa Urzędu **w niniejszej sprawie doszło do poważnego naruszenia prawa konkurencji**. Należy zauważyć, iż stwierdzona praktyka ma charakter antykonkurencyjny. W postępowaniu ustalono, że stosowana przez PZL Świdnik praktyka polega na odmowie sprzedaży części zamiennych na rzecz przedsiębiorcy realizującego usługi serwisowania śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. W ocenie Prezesa Urzędu dokonując oceny wagi przedmiotowego naruszenia należy uwzględnić sytuację istniejącą na rynku na którym doszło do nadużywania pozycji dominującej oraz na rynku, na który przedmiotowa praktyka oddziałuje. Jak wskazano we wcześniejszej części decyzji, PZL Świdnik oprócz działalności związanej z produkcją części zamiennych do śmigłowców Mi-2 prowadzi również działalność na rynku serwisowania tychże śmigłowców.

W takiej sytuacji, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, odmowa sprzedaży części zamiennych na rzecz podmiotu, który podjął działalność konkurencyjną względem PZL Świdnik w zakresie serwisowania śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP powoduje istotne ograniczenie konkurencji, poprzez utrudnianie konkurentom wejścia na przedmiotowy rynek, wstrzymanie tym samym procesów prowadzących do zwiększenia efektywności zachowań rynkowych przedsiębiorców działających na tym rynku, wyeliminowanie presji ze strony potencjalnego konkurenta, czy też uniemożliwienie zwiększenia zakresu wyboru dostępnego odbiorcom końcowym tego typu usług.

Należy uznać, iż przedmiotowa praktyka będąc bezpośrednio wymierzona w jednego przedsiębiorcę, faktycznie wymierzona była we wszystkich potencjalnych konkurentów dominanta, którzy byliby zainteresowani prowadzeniem działalności na takich zasadach jak PPHU Navcom Systems s.c. Przedmiotowa praktyka, w obecnych realiach rynkowych, tj. przy braku alternatywnych dostawców części zamiennych produkowanych przez PZL Świdnik dla podmiotów zainteresowanych świadczeniem usług serwisowych

śmigłowców Mi-2, spowodować może petryfikację rynkowego *status quo*, tj. brak jakiegokolwiek realnej konkurencji dla PZL Świdnik w zakresie tejże działalności.

Należy zatem stwierdzić, że stwierdzoną praktykę PZL Świdnik, tj. absolutnego dominanta rynkowego, wpływającą na możliwość rozpoczęcia działalności konkurencyjnej przez innego przedsiębiorcę należy zakwalifikować do kategorii wymienionej powyżej, tj. poważnych naruszeń prawa konkurencji.

Ze względu na powyższe Prezes Urzędu uznał, że uzasadnione jest sklasyfikowanie zarzucanej stronie niniejszego postępowania praktyki jako naruszenia poważnego i określenie wysokości kar pieniężnych w przedziale powyżej [redacted] % do [redacted] % przychodu.

Jednocześnie badając naturę naruszenia organ antymonopolowy bada również zamiar przedsiębiorcy oraz czy naruszenie prawa było przemyślane i zaplanowane. Prezes Urzędu uznał, że przedmiotowa praktyka PZL Świdnik polegająca na odmowie sprzedaży części zamiennych miała jak do tej pory, charakter incydentalny.

Powyższa okoliczność przemawia za zmiarkowaniem wagi przedmiotowego naruszenia. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 6 lutego 2007 r., w którym uznał, iż za ustaleniem przez organ antymonopolowy kary pieniężnej na odpowiednio niższym poziomie przemawia m.in. fakt, iż *powód nadużył pozycji dominującej w ramach zdarzenia incydentalnego*²⁶. W tym kontekście można uznać, iż praktyka PZL Świdnik w niniejszej sprawie również miała charakter incydentalny, jakkolwiek nie wpływa to na ocenę sprawy w zakresie wykazanego wyżej naruszenia interesu publicznego. Również bowiem działanie dominanta skierowane w stosunku do jednego przedsiębiorcy – kontrahenta będącego zarazem potencjalnym konkurentem – narusza interes publiczny poprzez możliwe pośrednie oddziaływanie na nieoznaczoną liczbę przedsiębiorców potencjalnie zainteresowanych świadczeniem podobnej działalności, konkurencyjnej względem dominanta.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, Prezes Urzędu przyjął za właściwe określenie wysokości kar pieniężnych w następujący sposób:

Podstawą obliczenia wysokości kary jest przychód PZL Świdnik osiągnięty w roku poprzedzającym rok nałożenia kary tj. kwota: [redacted] zł. Maksymalna wysokość kary pieniężnej, jaka mogłaby być nałożona na tego przedsiębiorcę to [redacted] zł.

Biorąc pod uwagę naturę naruszenia kwota wyjściowa do kalkulacji wymiaru kary ([redacted] % osiągniętego przychodu) w przypadku tegoż przedsiębiorcy wynosi: [redacted] zł.

Organ antymonopolowy określając wysokość kary nakładanej w przypadku naruszenia ustawy o ochronie (...), wychodzi z założenia, że wymiar kary nie może abstrahować od specyfiki rynku właściwego oraz działalności przedsiębiorcy na tym rynku, a zatem powinna ona podlegać dalszej modyfikacji. Kierując się oceną wpływu naruszenia na

²⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 lutego 2007 r., sygn. VI Aca 810/06.

rynek, Prezes Urzędu może zwiększyć lub zmniejszyć ustaloną powyżej kwotę maksymalnie o [REDACTED] %.

Nadużywanie pozycji dominującej przez PZL Świdnik miało miejsce na krajowym rynku sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP, których PZL Świdnik jest jedynym producentem, natomiast praktyka oddziaływała na krajowy rynek świadczenia usług serwisowych śmigłowców Mi-2 eksploatowanych w lotnictwie wojskowym RP. Przy określeniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę niewielki udział przychodów PZL Świdnik ze sprzedaży części zamiennych do śmigłowców Mi-2 w ogólnym przychodzie tegoż przedsiębiorcy (ok. [taj. przedsiębiorcy] % całego przychodu).

Przemawia to za obniżeniem wymiaru kary na tym etapie jej kalkulowania.

Całokształt wskazanych wyżej okoliczności powoduje, że w opinii Prezesa Urzędu zasadne jest **zmniejszenie wysokości kary na tym etapie o [REDACTED] %** w stosunku do kary ustalonej w etapie pierwszym.

Biorąc powyższe pod uwagę na tym etapie kwota bazowa służąca do dalszego ustalania wysokości kary wynosi [REDACTED] zł.

Kolejnym czynnikiem, który Prezes Urzędu uwzględnia przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej jest długotrwałość naruszenia prawa. Uwzględniając okres naruszenia, Prezes Urzędu może zwiększyć kwotę bazową kar, jeśli długotrwałość stosowania praktyki ograniczającej konkurencję prowadzi do zwielenokrotnienia jej negatywnych skutków, w szczególności, gdy wpływa na wysokość korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorcę dopuszczającego się naruszenia lub szkody ponoszone przez innych uczestników rynku. Jako długotrwałe traktowane są naruszenia trwające dłużej niż rok. Biorąc powyższe pod uwagę, dla odzwierciedlenia wpływu długotrwałości naruszenia na wysokość kar, Prezes Urzędu może zwiększyć w przypadku nadużywania pozycji dominującej na rynku kwotę bazową maksymalnie o [REDACTED] %.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie długotrwałość naruszenia nie wpłynęła na wysokość korzyści uzyskiwanych przez PZL Świdnik. Tym samym **brak jest podstaw do zwiększania wymiaru kary z tytułu długotrwałości.**

Organ antymonopolowy, ustalając wysokość kary, powinien także wziąć pod uwagę okoliczności mające wpływ na zwiększenie (okoliczności obciążające) lub zmniejszenie (okoliczności łagodzące) wymiaru kary. Okoliczności łagodzące i obciążające są oceniane łącznie, indywidualnie dla każdej sprawy oraz dla każdego przedsiębiorcy. Poszczególne okoliczności łagodzące lub obciążające mogą mieć różną wagę. Ustalona na wcześniejszym etapie wysokość kary może ulec zwiększeniu/zmniejszeniu maksymalnie o [REDACTED] %.

Zdaniem Prezesa Urzędu **okolicznością łagodzącą** w przedmiotowej sprawie są działania proponowane przez PZL Świdnik idące w kierunku usystematyzowanie sprzedaży części zamiennych (wewnętrzne regulacje przedsiębiorcy) oraz podanie do publicznej wiadomości regulaminu który będzie obowiązywał wszystkich kontrahentów. Dodatkowo organ antymonopolowy na tym etapie kalkulacji kary wziął pod uwagę

współpracę PZL Świdnik w toku niniejszego postępowania w szczególności przyczynienie się do sprawnego przeprowadzenia postępowania. Jednocześnie organ antymonopolowy jako **okoliczność obciążającą** przyjął umyślność działania Przedsiębiorcy czyli świadome dążenie do osiągnięcia antykonkurencyjnego skutku.

Całokształt wskazanych wyżej okoliczności powoduje, że w opinii Prezesa Urzędu zasadne jest **zmniejszenie wysokości kary na tym etapie o** [REDACTED] % w stosunku do kary ustalonej w etapie pierwszym.

Stąd, kara pieniężna wyliczona według wskazanych wyżej kryteriów, po zaokrągleniu do pełnych złotych wyniosła: **321.976,00 zł., (słownie: trzysta dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt sześć i 00/100 złotych)** co stanowi [REDACTED] % przychodu osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w 2013r; i jednocześnie [REDACTED] % maksymalnej kary, która zgodnie z w/w ustawą o ochronie (...) mogła być nałożona.

W podsumowaniu wywodów dotyczących sposobu ustalania kary pieniężnej w niniejszej sprawie, należy podkreślić, że zdaniem Prezesa Urzędu kara w ustalonej wysokości pozwoli osiągnąć cele, jakie są związane z tym rodzajem sankcji. Nakładając karę pieniężną, organ antymonopolowy kieruje się bowiem założeniem, że powinna ona spełniać funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Nałożone kary pieniężne powinny przyczynić się do zapewnienia trwałego zaprzestania w przyszłości naruszania przez stronę postępowania reguł konkurencji. Aby skutecznie zapobiegać próbom pojawienia się w przyszłości takich niekorzystnych zjawisk, kara musi więc być ostrzeżeniem odczuwalnym. Wobec powyższego w niniejszej sprawie kara pieniężna powinna być na tyle dolegliwa, by inicjator stwierdzonego porozumienia odczuł ją w sposób wymierny. Kara w ustalonej wysokości spełnia wszystkie wymienione powyżej cele.

Udowodnione niniejszą decyzją nadużywanie pozycji dominującej przez PZL Świdnik miało charakter antykonkurencyjny. Przy ocenie zachowania strony zostały uwzględnione wszelkie znane organowi antymonopolowemu okoliczności pozwalające na określenie wymiaru kary. Dlatego też, zdaniem Prezesa Urzędu, kara pieniężna w określonej w decyzji wysokości, spełni wszystkie zakładane wobec niej cele.

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt II sentencji.

III.

Koszty postępowania

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie (...), jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Natomiast w świetle art. 80 tej ustawy, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Z ustawy nie wynika, co składa się na koszty postępowania, o których mowa w art. 77 ustawy o ochronie (...). Wobec wyrażonego w art. 83 ww. ustawy generalnego odesłania w sprawach nieuregulowanych do przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks*

postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.; dalej: k.p.a.) należy przyjąć, iż zakres tych kosztów wyznacza art. 263 § 1 k.p.a. W jego świetle do kosztów postępowania zalicza się: (1) koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron, (2) koszty doręczania stronom pism procesowych, (3) inne koszty bezpośrednio związane z rozstrzygnięciem sprawy.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez PZL Świdnik postępowania praktyki ograniczającej konkurencję zakazanej na podstawie art. 9 ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy o ochronie (...). Na koszty Prezesa UOKiK w niniejszym postępowaniu składają się wydatki w kwocie 159,60 zł (słownie: sto pięćdziesiąt dziewięć i 60/100 złotych), które były związane z prowadzoną w toku postępowania korespondencją.

W związku z powyższym postanowiono obciążyć PZL Świdnik kosztami w wysokości 159,60 zł (słownie: sto pięćdziesiąt dziewięć i 60/100 złotych), na które składają się koszty związane z korespondencją w niniejszej sprawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeka się jak w sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...) karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: **NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000**.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w **NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000** w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie (...) oraz stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Otrzymuje:

**Pełnomocnik
WSK PZL Świdnik**

a/a

*Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury UOKiK w Lublinie
Ewa Wiszniowska*